

BÖLÜM 16

PSİKOLOJİK BAKIMDA YARDIM VE DANIŞMANLIK BECERİLERİ

Songül KAMIŞLI¹

GİRİŞ

Bu bölüm, hemşireliğin temel felsefesi olan insan insana yardım edici iletişim ve sorun yönetme yaklaşımına dayalı uygulamalarda kullanılacak psikolojik bakım için gerekli olan yardım becerilerini tanımlamak ve klinik uygulamalarda bunların kullanılmasını teşvik etmek amacıyla yazılmıştır. Psikolojik bakımı anlama ve yardım etme becerileri geliştirmede öncelikle kişinin kendisini anlaması, yardım becerileri konusunda bilgi sahibi olması ve bu becerilerin altında yatan teorik yapıyı ve çok sayıda klinik deneyime sahip olması gerekmektedir. Bu bölümde anlatılan ileri düzey yardım becerileri, özellikle psikiyatri hemşireliğinin gerektirdiği, temel düzeyin üstünde olan ileri düzey becerilerdir. Temel iletişim becerileri genel olarak tüm sağlık çalışanları ve hemşireler için gerekli iken, ileri düzey ve burada kısmen tartışılmış olan gelişimsel yardım etme modeline dayalı yardım becerileri, psikolojik bakımda uzmanlaşmış hemşireler için düşünülmüştür. Bu bölümde içerikleri tanıtilen becerilerin anlaşılması, bunların uygulamada başarıyla yapılabileceği anlamına gelmemektedir. Yardım becerilerinin kazanılması ve yetkilendirme için en temel yollardan birisi, bu konuda tanınmış kurumsal yerlerden uygulamalı ve süpervizyonlu ileri düzey eğitimler almaktır.

PSİKOLOJİK BAKIM VE YARDIM ETME BECERİLERİYLE İLİŞKİLİ KAVRAMLAR

Bakım: Bakım ve hemşirelik birbiriyle yakından ilişkilidir. Bir hemşire olan Swanson, hemşirelik bakımını bir süreç olarak tanımlamış ve beş önemli boyutu olduğunu belirtmiştir.¹ Bunlardan birincisi, diğerinin yaşamında anlamlı olan şeyi anlama ve bulma çabası iken diğerleri; duygusal birliktelik veya öteki için duygusal olarak var olma, mümkünse diğerinin kendisi için istediği bir şeyi yapma, yaşam geçişlerinde ortaya çıkan bilinmezlikleri azaltma, gelişimsel dönem geçişlerini destekleme, daha anlamlı bir geleceğe geçiş için diğerinin kapasitesine

¹ Dr. Öğr. Üyesi Songül KAMIŞLI, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, songulkamisli@karatekin.edu.tr

- Becerilerin kazanılması için yeterli sürenin ayrılması (en az 10-20 saat)
- Eğitim oturumları arasında katılımcıların yeterince alıştırmaya yapmalarının sağlanması

SONUÇ

Psikiyatri hemşireleri ister bağımlı rolleri olsun, ister bağımsız rollerini yerine getirmede etkili bir yardım etme ilişkisi geliştirebilirler. Psikolojik bakım için yardım becerilerinin kullanımında tüm becerilerin harmanlanması, becerilerin mekanik değil, benimsenmiş ve etkisinin gözlenmesiyle; uygun dozda, uygun yerde, uygun kişiye, uygun şekilde kullanması gerekir. Hemşire, kendi kişisel ihtiyaçlarının ve motivasyonun farkında olmalı, yardım etme sürecini planlı yürütmeli, yardım etmede sorun çözmeye ve danışanı eyleme geçirmeye yöneltmelidir. Sonuç olarak bu bölümde özet biçimde tanıtılmış olan psikolojik bakım için gelişimsel yardım etme modelinin, özellikle psikiyatri hemşirelerinin profesyonel danışmanlık rollerine yeni bir bakış kazandırması ve daha fazla sayıda hemşirenin ileri düzey yardım etme becerisi kazanma isteklerinin ve motivasyonlarının artması umut edilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Swanson, K.M. Empirical development of a middle range theory of caring. *Nursing Research*, 1991; 40 (3), 161-166.
2. Karaöz, S. Turkish nursing students' perception of caring. *Nurse Education Today*, 2005; 25, 31-40.
3. Priest, H.M. Psychological care in nursing education and practice: a search for definition and dimensions. *Nurse Education Today*, 1999; 19, 71-78.
4. Egan, G. (2011). *Psikolojik Danışma Becerileri*. (Özlem Yüksel, Çev. Ed.). İstanbul: Kaknüs Psikoloji Yayınları, 527
5. Hill, C. E. (2014). *Helping skills: Facilitating exploration, insight, and action* (4th ed.). Washington, DC: American Psychological Association
6. Meydan, B. Psikolojik danışman adaylarına psikolojik danışma becerilerinin kazandırılması: Karşılaştırmalı bir inceleme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2014; 29(3), 110-123.
7. Danish, S.J, D'Augelli, AR, Hauer, A.L. (1994). *Helping skills a basic training program* (Fusun Akkoyun, Çev. Ed.) Ankara: Form Ofset
8. Swank, J. M, McCarthy, S. N. The counselor feedback training model: Teaching counseling students feedback skills. *Adultspan Journal*, 2013; 12(2), 100-112.
9. CACREP (2016) *Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs*. The 2016 standards. Alexandria, VA: Author.
10. Glance, D, Rhinehart, A, Brown, A. Learn, Expand, Engage: A Model for Teaching Clinical Skills in the Helping Professions. *Adult Learning*, 2018; 29(3):104-114. doi:10.1177/1045159518761845
11. Carkhuff, R. R. (2000). *The art of helping in the 21st century*. Amherst, MA: Human Resource Development Press.
12. Cormier, S., Hackney, H. (2008). *Counseling strategies and interventions*. Boston, MA: Pearson Education.
13. Ivey, A. E., Ivey, M. B., Zalaquett, C. P., & Quirk, K. (2010). *Essentials of intentional interviewing*:

Counseling in a multicultural world. Monterey, CA: Brooks & Cole.

14. Egan, G. (2014). *Danışma becerileri üzerine alıştırmalar*. (Müzeyyen Baturay, Çev. Ed.) İstanbul: Kaknüs Yayınları, 642
15. Sağlık Bakanlığı Hemşirelik Yönetmeliği (2011) (05/07/2021 tarihinde <https://www.saglik.gov.tr/TR,10533/hemsirelik-yonetmeliği.html> adresinden ulaşılmıştır)
16. Aydın Avcı, İ, Kumcağız, H. Hemşirelerde danışmanlık becerileri ölçeği'nin (HDBÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019; 20, 873-884.
17. Jallinoja, P, Absetz, P, Kuronen, R et al. The dilemma of patient responsibility for lifestyle change: Perceptions among primary care physicians and nurses. *Scandinavian Journal of Primary Health Care*, 2007; 25: 244-249. doi: 10.1080/02813430701691778
18. Malan, Z, Mash, R, Everett-Murphy, K. Qualitative evaluation of primary care providers experiences of a training programme to offer brief behaviour change counselling on risk factors for non-communicable diseases in South Africa. *BMC family practice*, 2015; 16, 101. <https://doi.org/10.1186/s12875-015-0318-6>
19. Crockford, E. A, Holloway, I. M, Walker, J. M. Nurses' perceptions of patients' feelings about breast surgery. *J Adv Nurs*, 1993;18(11):1710-1718. doi:10.1046/j.1365-2648.1993.18111710.x
20. Huntink, E, Wensing, M, Timmers, I. M et al. Process evaluation of a tailored intervention programme of cardiovascular risk management in general practices. *Implement Sci*. 2016;11(1):164. doi:10.1186/s13012-016-0526-z
21. Kamisli, S, Yuce, D, Karakilic, B. ve ark. Cancer patients and oncology nursing: Perspectives of oncology nurses in Turkey. *Nigerian Journal of Clinical Practice*, 2017; 20(9), 1065-1073.
22. Burnard, P. (1994). *Interviewing skills for nurses and other health care professionals* Robert Newell Routledge, 188pp ISBN 0-415-07794-X£ 12.99
23. Graves, H, Garrett, C, Amiel, S. A. et al. Psychological skills training to support diabetes self-management: Qualitative assessment of nurses' experiences. *Primary Care Diabetes*, 2016; 10(5), 376-382. <https://doi.org/10.1016/j.pcd.2016.03.001>
24. Saito, T, Takeda, S, Yamagishi Y. et al., Psychotherapy training on psychological mindedness in a Japanese nurse population: Effects and personality correlates. *Healthcare* (Basel). 2017; 5(3), 43. doi:10.3390/healthcare5030043
25. Barrett-Naylor, Ruth, Levene J et al. Brief training in psychological assessment and interventions skills for cancer care staff: a mixed methods evaluation of deliberate practice techniques. *Psycho-Oncology*, 2020; 29(11), 1786-1793.
26. Jack, BA, Kinloch, K, O'Brien, M. R. Teaching nurses to teach: A qualitative study of nurses' perceptions of the impact of education and skills training to prepare them to teach end-of-life care. *J Clin Nurs*. 2019; 28, 1819- 1828. <https://doi.org/10.1111/jocn.14786>
27. Lelorain, S, Bachelet, A, Goncalves, V, et al. Nurses' and nursing assistants' emotional skills: A major determinant of motivation for patient education. *J Adv Nurs*. 2019; 75(11), 2616-2626. doi:10.1111/jan.14033
28. Bulechek, G. M, Butcher, H. K, Dochterman, J.M. et. al. (2012). *Nursing Interventions Classification* (NIC). 6th ed. St. Louis, MO: Elsevier
29. Reynolds, B. (2009). *Developing therapeutic one-to-one relationships*. (In:Barker P, ed). Psychiatric and Mental Health Nursing: The Craft of Caring.(2nd ed.). London: Hodder Arnold, 313-319.
30. Üstün, B., Akgün, E. ve Partlak, N. (2005). *Hemşirelikte İletişim Becerileri Öğretimi*, İzmir: Okullar Yayınevi.
31. Malan, M. F., Rabie, T. & Muller, CE. (2018). *Evaluating the Integrated Management of Childhood Illness counselling skills of professional nurses in the North West Province of South Africa*. HealthSA Gesondheid 23(0), a1074 <http://doi.org/10.4102/hsag.v23i0.1074>
32. Reich, C. M, LaCaille, L. J, Axford, K. E. et al. Empathic communication skills across app-

- lied undergraduate psychology courses: A replication study. *Teaching of Psychology*, 2021 doi:10.1177/0098628321995431
33. McLennan, J. The skills-based model of counselling training: A review of the evidence. *Australian Psychologist*, 1994; 29(2), 79-88.
34. Coelho, J, Sampaio, F, Sequeira, C. et al. The structure and contents of the helping relationship as a nursing psychotherapeutic intervention: A modified e-Delphi study. *Perspect Psychiatr Care*. 2021;57(1):148-156. doi:10.1111/ppc.12536